

МБОУ Чыраа-Бажынский
СОШ

Проектинин темазы:

«Мээн ынак чогаалчым»

3-ку класстын оореникчизи
Намзырай Сайлык

Чыраа-Бажы
2017

Салим Сазыгович Сүрүң-оол

1924 чылдың апрель 15-те Барыын-Хемчиктин Акка төрүттүнген. Чогаал ажылын 1946 чылда эгелээн. Шүлүкчү, прозачы, очулдурукчу. Россияның Чогаалчылар эвилелининң кежигүнү. Тыва Республиканың улустуң чогаалчызы. Тываның комсомол шаңналының лауреады. Ооң адын «XX чүс чылда Тываның алдарлыг кижилери» деп Күрүне номунче киирген.

Номнары

2 томнуг чогаалдар чыындызы (Кызыл, 1974)

2 томнуг шилиттинген чогаалдар (Кызыл, 1991-1992)

«Баштайгы ном» (Кызыл, 1952)

«Мээң аалым» (Кызыл, 1957)

«Адыжок» (Кызыл, 1966)

«Көк-көк даглар» (Кызыл, 1969)

«Чечен чугаалар» (Кызыл, 1959)

«Чайгы хүннер» (Кызыл, 1963)

«Ынакшыл-дыр» (Кызыл, 1965)

«Чолаачының оглу» (Кызыл, 1967)

«Озалааш хем» (Кызыл, 1968)

«Лейтенантының даалгазы» (Кызыл, 1970)

«Авазынга даңгырак» (Кызыл, 1973)

«Кымның оглул?» (Кызыл, 1977)

«Өске кадай» (Кызыл, 1980)

«Ак-Төш» (Кызыл, 1984)

«Ногаан ортулук» (Кызыл, 1986)

«Тывалаар кускун» (Кызыл, 1994)

Сорулгазы:

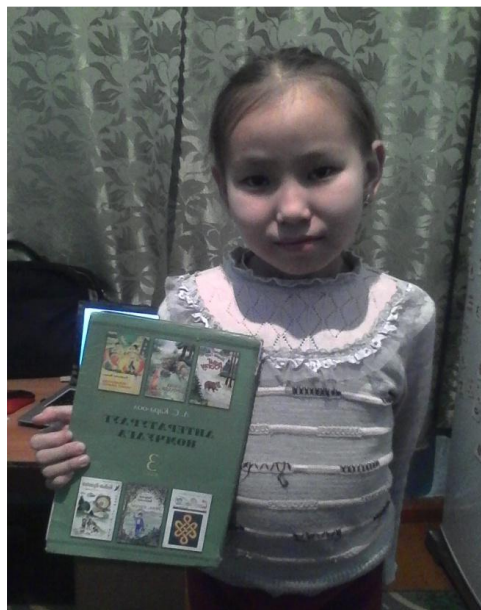
Ынак чогаалчымнын

Сурун-оол Салим Сазыговичинин,

3-ку класстын «Литературлуг номчулгадан»,

номчаан чогаалдарым:

- **«Аккырмаа биле ийи»** арын 20-22
- **«Уутунмас тоорук»** арын 47-48
- **«Хек»** арын 52-54
- **«Шериг-оолдун олчазы»** арын 128-130

ӨӨРЕНИП ӨӨРЕН

Эртинени черден казар,
эртемнерни номдан тывар.

С. Сүрүң-оол

Аккырмаа биле ийи (Чечен чугаадан үзүндү)

Бир-ле катап башкы даарта демдек салыр деп дың-наткан. Хүннер эртип, кичээлдер чоруп-даа турза, башкы мынчага дээр чаңгыс-даа өөреникчиге демдек салып көрбээн чүве-дир. Өөреникчилер ону дыңнааш, өөрүп-лая, сестип-лая турганнар. А 2 демлек амырап-

«Аккырмаа биле ийи» арын 20-22

С. Сүрүң-оол

Хек
(«Чайгы хүннер» деп чогаалдан эге)

Кырган-ачазы сөзүн ээлээн: өле аъдынга оглун ушкаргаш, Көстүкпен биле Черликпенни эдерткеш, чорупкан. Хөө ышкаш даңды кара хойлар дистинчип алгаш, шуужупкан. Адашкылар сиртти куду баткаш, бир буттуң кожагарында эзер ышкаш кертилекке кээп дүшкен. Хой-даа калбак аргаже кирип каан. Кырган-ачазы оглун айбылаан:

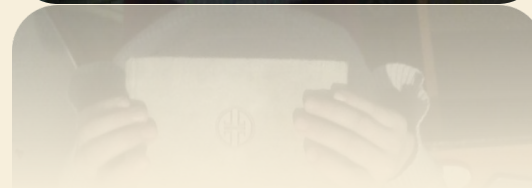
— Халып баткаш, хоювусту өрү дозуп көрем, оглум, кашпагай кижиги.

Ол аразы элээн ырак, ыяш иштинче база кирер апаар. Шериг-оол бөзүр кырындан харап туруп-туруп ойталаан:

— Коргар мен, кырган-ачай.

«Хек» арын 52-54

Школавыс
библиотеказында Салим
Сурун-оол Сазыговичинин
«Чогаалдар чыындызы» деп
чангыс ному бар болду.

КИЖИ БОЛУРУ ЧАЖЫНДАН

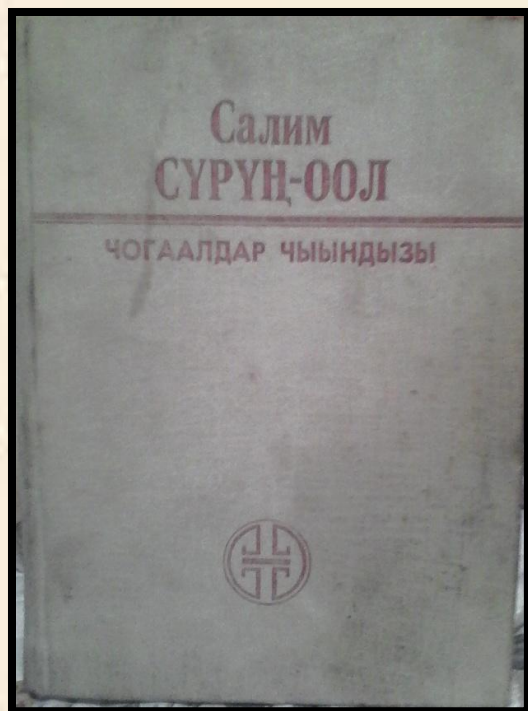
С. Сүрүң-оол

Шериг-оолдун олчазы

(«Чайгы хүннер» деп чогаалдан үзүндү)

Ферма эргелекчизи чедип келген. Ооң адын Сүүр-оол дээр. Аңаа ол ооң мурнунда база чораан. Ону Шериг-оол таныыр апарган. Бо удаада Сүүр-оол акый кел сал-ла, Олан-оол ашакты Кара-Сүгдә кадар-

«Шериг-оолдун олчазы» арын 128-130

Салим Сурун-олл

**Ийи томнуг чогаалдар чыындызы. 1-
ги том. Тоожулар.** [Текс]/ Сурун-оол С. –
Кызыл: Тыванын ном ундурер чери, 1991.
236 с.

ISBN 5-7655-0162-1

Автордан

«Ынакшыл-дыр» деп тоожу мээн эн баштайгы
улуг хемчээлдиг чогаалым. 1965 чылда
ундурерде, ол уенин негелделеринге дуушпейн
турарын барымдаалааш, оортан элээн каш
«националист хооннуг» эгелерни казыыр
ужурга таварышкан. Ам тоожу долuzu-биле
парлаттынып турар.

ӨӨРЕНИП ӨӨРЕН

Эртинени черден казар,
эртемнерни номдан тывар.

С. Суриц-оол

Аккырмаа биле ийи
(Чечен чугаадан үзүндү)

«Аккырмаа биле ийи»

С. Сурун-оол

1. Башкынын демдек салыр деп турарын дыннааш, чуге «2» демдек амырап турарыл?
2. Кичээлдерге «2» албас дизе, чуну кылыр ужурлугул?

Көргениңер дээш четтирдим!!!